Lietas Nr. C02020314
Lietas arhīva Nr. C-0203-14/15

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2014.gada 15.aprīlī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese L.Kraule,

izskatīja rakstveida procesā UAB "Gelvora" Latvijas filiāles sūdzību par zvērinātas notāres Monikas Laiviņas - Laivenieces rīcību.

Tiesnese

k o n s t a t ē j a :

2014.gada 5.martā tiesā saņemta UAB "Gelvora" sūdzība par Kurzemes apgabaltiesas zvērinātas notāres Monikas Laiviņas - Laivenieces rīcību, lūdzot izvērtēt notāres rīcības pareizību un tiesiskumu mirušās /pers. A/ mantojuma lietā.

Ar Kurzemes apgabaltiesas priekšsēdētājas 2014.gada 18.marta lēmumu UAB "Gelvora" sūdzība nodota izskatīšanai tiesā.

Sūdzībā norādīts, ka 2013.gada 26.martā mirusi /pers. A/, personas kods /personas kods/, un ir uzsākta mantojuma lieta, kas reģistrēta mantojuma reģistrā ar Nr.120790 un atrodas zvērinātas notāres M.Laiviņas - Laivenieces lietvedībā. 2013.gada 15.augustā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēts paziņojums, aicinot pieteikties iespējamos mirušās mantiniekus un kreditorus 3 mēnešu laikā no paziņojuma publikācijas brīža.

2013.gada 20.augustā UAB "Gelvora" nosūtījusi notārei kreditora pretenzijas Nr.1752 un Nr.1753 mirušās mantojuma lietā par kopējo summu EUR 10 265, 74 (Ls 7 214, 80).

2014.gada 4.februārī notāre UAB "Gelvora" nosūtījusi paziņojumu un informējusi, ka ir sagatavots akts par mantojuma lietas izbeigšanu un sūdzības iesniedzēja pretenzijas, pamatojoties uz Civillikuma 416.pantu, nav ietvertas aktā par mantojuma lietas izbeigšanu.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka aktā par mantojuma lietas izbeigšanu notārei saskaņā ar Civillikuma 416.pantu vajadzēja norādīt visas izsludinātajā termiņā pieteiktās kreditora pretenzijas neatkarīgi no tā, vai attiecīgais prasījums ir vai nav nodrošināts ar hipotēku vai komercķīlu, saistība ietverta publiskā aktā vai prasījums pamatots ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu. Norāda, ka saskaņā ar Notariāta likuma 303.pantu notārs nepārbauda iesniedzēja pretenziju pareizību, nepārbauda un viņam nav pienākums pārbaudīt, vai saistībā ar konkrēto kreditora prasījumu tiesā notiek tiesvedība, kas nozīmē, ka jebkurā brīdī kreditora prasījums var kļūt par atbilstošu Civillikuma 416.pnata otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, bet tādā gadījumā viņam būs liegtas iespējas saņemt sava prasījuma apmierinājumu no mantas atsavināšanas. Sūdzības iesniedzējam nav saprotama notāres rīcība, veicot iesniegto kreditora pretenziju pārbaudi un to neietveršanu aktā par mantojuma lietas izbeigšanu. Sūdzības iesniedzējs atzinis, ka līdz ar akta sastādīšanu kreditors savas prasījuma tiesības ir neatgriezeniski zaudējis un vērš tiesas uzmanību, ka šādas tiesiskas sekas neparedz ne Notariāta likums, ne Civillikums.

Sūdzībai pievienoti dokumenti, kas apliecina mirušās /pers. A/ saistības pret AS "Swedbank" – Patēriņa kredīta līguma kopija, izziņa par parāda summu, kā arī dokumenti, kas norāda uz prasījuma tiesību cedēšanu UAB "Gelvora".

Zvērināta notāre iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos atsaucas uz Latvijas Zvērinātu notāru padomes informatīvajām vēstulēm, kurās skaidrots, ka saskaņā ar Civillikuma 416.panta otro daļu notariālajā aktā par mantojuma lietas izbeigšanu ir iekļaujamas tikai tās kreditoru pretenzijas, kas izriet no publiska akta vai saistības, kas atzītas ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu. Norāda, ka līdz akta taisīšanas brīdim sūdzības iesniedzējs nav iesniedzis publisku aktu vai spēkā stājušos tiesas nolēmumu, kas pamatotu viņa kreditora pretenziju, kā arī sūdzības iesniedzējs nav cēlis prasību tiesā pret mirušo personu vai viņas mantojuma masu. Paskaidrojumiem pievienotas Latvijas Zvērinātu notāru padomes vēstules un viedoklis, kurā norādīts, ka notāre, neiekļaujot aktā par mantojuma lietas izbeigšanu saistību, kas nav nodrošināta ar hipotēku vai komercķīlu, nav ietverta publiskā aktā un nav atzīta ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu, atbilst normatīvo aktu prasībām.

Novērtējusi sūdzībā norādītos argumentus un iepazinusies ar zvērinātas notāres M.Laiviņas – Laivenieces iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, tiesa atzīst, ka UAB "Gelvora" sūdzība ir noraidāma.

2014.gada 4.februārī zvērināta notāre M.Laiviņa - Laiveniece ir izbeigusi lietvedību mirušās /pers. A/ mantojuma lietā. Mantojamā manta atzīta par bezmantinieku mantu, kas piekrīt valstij. Aktā par mantojuma lietas izbeigšanu kreditora UAB "Gelvora" iesniegtās pretenzijas notāre nav ietvērusi.

Notariāta likuma 306.pants nosaka, ka Notariālajā aktā par mantojuma lietas izbeigšanu norāda pieteiktās kreditoru pretenzijas atbilstoši Civillikuma 416.panta otrajai daļai, kas savukārt nosaka, ka valsts atzīst parādus, kas nodrošināti ar hipotēku vai komercķīlu, kā arī parādus, kas pieteikti kā kreditoru pretenzijas mantojuma lietā zvērinātam notāram uzaicinājumā (sludinājumā par

mantojuma atklāšanos) norādītajā termiņā un ietverti publiskā aktā vai saistībā, kas atzīta ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Savos paskaidrojumos sūdzībai zvērināta notāre M.Laiviņa-Laiveniece pamatoti norādījusi, ka pēc savas būtības Notariāta likuma 306.panta pirmā un otrā daļa ir procesuālas normas, jo nosaka, kādai jābūt zvērināta notāra rīcībai, iestājoties noteiktiem apstākļiem. Šajā gadījumā zvērināta notāre kā tiesu varai piederīga persona ir vadījusies pēc Notariāta likuma 306.panta otrās daļas 6.punkta un, tā kā šī tiesību norma satur atsauci uz Civillikuma 416.panta otro daļu, tad arī Civillikuma 416.panta otrās daļas.

Konkrētajā gadījumā civiltiesiskā attiecība ir starp civiltiesību subjektiem pastāvoša tiesiska attiecība, kuras sastāvdaļas ir subjektīvā tiesība no vienas puses, un tai atbilstošs subjektīvs pienākums no otras puses. Lietā nav strīda par to, ka sūdzības iesniedzējs ir cedējis no agrākā kreditora prasījuma tiesības pret mantojuma atstājēju /pers. A/. Attiecīgi netiek apšaubīts, ka bijusi nodibināta civiltiesiskā attiecība, kas devusi sūdzības iesniedzējam subjektīvo tiesību saņemt aizdoto naudu no vienas puses un mantojuma atstājējai /pers. A/ radījusi subjektīvo pienākumu atmaksāt aizņemto naudu no otras puses.

Saskaņā ar Civillikuma 382.un 383.pantu /pers. A/pienākums atmaksāt aizņemto naudu ietilpa mantojuma masā, kas ir patstāvīgs tiesību subjekts (juridiska persona). Taču mantojums kā juridiska persona izbeidzas ar brīdi, kad (a) mantojuma tiesībās tiek apstiprināti mantinieki vai (b) tiek taisīts akts par mantojuma lietas izbeigšanu, ja mantinieki nepiesakās vai atsakās no mantojuma. Pastāv būtiska atšķirība starp abiem šiem gadījumiem. Situācijā, kad zvērināts notārs atzīst mantu par bezmantinieka mantu, valsts nav pielīdzināma /pers. A/ mantiniekiem, uz kuriem automātiski pārietu visas /pers. A/ saistības. Valsts tikai pārņem palikušo mantu un norēķinās ar kreditoriem saskaņā ar Civillikuma 416.panta otrajā daļā noteikto. Nav pamata uzskatīt, ka starp valsti un sūdzības iesniedzēju turpinātu pastāvēt tā pati civiltiesiskā attiecība, kas pastāvēja starp /pers. A/ mantojuma masu un sūdzības iesniedzēju. Šajā gadījumā, pretēji sūdzības iesniedzēja norādītajam, nav jāpiemēro Civillikuma 705.pants, jo tas attiecināms uz gadījumiem, kad mantinieks pieņem mantojuma masu. Valsts, pārņemot bezmantinieka mantu, nav uzskatāma par mirušās personas mantinieku, tāpēc arī Civillikumā paredzēts speciāls regulējums, kas nosaka, kādas saistības pārņem valsts. Līdz ar to nav pamatots sūdzības iesniedzēja arguments, ka šajos apstākļos bija jāpiemēro Civillikuma 705.panta norma un valstij jāpārņem visas mirušās /pers. A/ saistības.

Likumdevējs 2013.gada 17.janvārī pieņēmis grozījumus Civillikumā, Notariāta likumā un citos normatīvajos aktos ar mērķi noteikt vienotu kārtību, kādā tiek apmierinātas mantojuma atstājēja kreditoru prasības gadījumos, kad nav mantinieku vai kad tie atsakās no mantošanas.

Notariāta likuma 303.pants nosaka, ka zvērināts notārs nepārbauda un nevērtē iesniegtās kreditora pretenzijas pamatu. Tādēļ ir svarīgi, lai pieteiktajai kreditora prasībai būtu ticams pamats, t.i., zvērināts notārs varētu pārliecināties par saistības pastāvēšanu un pamatotību no publiskiem aktiem vai publiskiem raģistriem, vai arī no spēkā esošiem tiesas nolēmumiem. Tā kā sūdzības iesniedzēja kreditora pretenzija neatbilst Notariāta likuma 306.panta un Civillikuma 416.panta otrās daļas prasībām, tad atzīstams, ka zvērināta notāre ir rīkojusies atbilstoši Civillikuma un Notariāta likumā noteiktajam.

Tiesa piekrīt zvērinātas notāres paskaidrojumos norādītajam, ka radušos situāciju nevar atrisināt, iesniedzot sūdzību par zvērināta notāra rīcību. Gadījumā, ja sūdzības iesniedzējs uzskata, ka ar iepriekš minētajām tiesību normām ir aizskartas viņa tiesības, tad, iespējams, sūdzības iesniedzējs var realizēt savas tiesības vēršoties Tieslietu ministrijā ar ierosinājumu par likuma grozījumiem vai arī vērsties Satversmes tiesā.

Sūdzības iesniedzēja pieteikums par vēršanos Satversmes tiesā un tiesvedības apturēšanu civillietā nav apmierināms, jo pieņemt lēmumu par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesā nav tiesas pienākums un tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību ir paša sūdzības iesniedzēja tiesība. Turklāt, minētais nevar ietekmēt apstākli, ka zvērināta notāre /pers. A/mantojuma lietas ietvaros ir rīkojusies atbilstoši pašreiz spēkā esošam Civillikuma un Notariāta likuma regulējumam.

Pamatojoties uz minēto un ievērojot Notariāta likuma 206.pantu, Civilprocesa likuma 190.- 194., 199.pantu, tiesa

n o s p r i e d a:

Noraidīt UAB “Gelvora” Latvijas filiāles sūdzību par zvērinātas notāres Monikas Laiviņas - Laivenieces rīcību 2013.gada 26.marta mirušās /pers. A/ mantojuma lietā.

Piedzīt no UAB “Gelvora”, reģ.Nr.40103208983, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 5,80 (pieci *euro* un 80 centi)

Noteikt desmit dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei pēc tā stāšanās spēkā daļā par lietas izskatīšanas izdevumu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā, iesniedzot apelācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts sagatavots 2014.gada 15.aprīlī.

Tiesnese L.Kraule